

BELGIE

NIEUWE NOUVELLE FORMULE

WE LEVEN IN EEN LAND MET TWEE PUBLIEKE OPINIES

Volgens **JEAN-BENOIT PILET** kunnen nationale partijen de relatiebemiddelaars zijn voor de gemeenschappen in België.

Kan België zonder nationale partijen?

Sinds het einde van de jaren zeventig speelt geen enkele echt nationale partij nog een rol van betekenis in de Belgische politiek. De splitsing van de christen-democraten, liberalen en socialisten en de afzonderlijke oprichting van groene partijen en extreem rechts in het noorden en zuiden van het land leidden ertoe dat er alleen nog Franstalige en

Vlaamse partijen bestaan. Zo'n configuratie valt op, omdat ze geen echt equivalent heeft in andere westerse democratieën. Maar is ze daarom problematisch? Dat België nog altijd als eenheid bestaat, lijkt er in elk geval op te wijzen dat een federatie kan overleven, zelfs zonder nationale partijen. Toch kan hun afwezigheid problemen met zich meebrengen.

In elke federale staat moet het politieke systeem continu een evenwicht vinden tussen de autonomie van de territoriale entiteiten (*self-rule*) en het gezamenlijke beheer van nationale belangen (*shared-rule*). Partijen zijn belangrijke partners in dit delicate proces en ze spelen een veelzijdige rol. Om te beginnen dragen ze via verkiezingscampagnes en het politieke debat bij tot de vorming van een nationale publieke opinie, een *polity*. Doordat in België de Vlaamse partijen enkel nog campagne voeren bij Vlaamse kiezers en Franstalige partijen zich alleen nog tot Franstalige kiezers richten, kan men moeilijk nog van een nationale, Belgische publieke opinie spreken. De taalkundige verdeling van de partijen, maar ook van de media leidt ertoe dat we met twee aparte, taalkundige opinies leven, met uiteenlopende standpunten en politieke keuzes en steeds minder raakvlakken. Maar weinig Franstaligen kennen de Vlaamse minister-president Kris Peeters of weten iets over de standpunten van Vlaamse partijen inzake onderwijs. Hetzelfde geldt voor Vlaamse burgers die geen kaas gegeten hebben van Waalse gewestministers of gewestmaterie in het zuidelijke landsgedeelte.

Een tweede functie van nationale partijen in een federale staat bestaat erin het contact tussen instellingen op diverse bestuursniveaus te vergemakkelijken, vooral tussen de regeringen van de gewesten, gemeenschappen en de federale overheid. Federalisme hapert als de instellingen elkaar niet kennen of vaker met elkaar in de clinch gaan dan ze met elkaar praten en samenwerken. Welnu, goede contacten cultiveren tussen executieven gaat makkelijker als ze geheel of gedeeltelijk samengesteld zijn uit dezelfde partijen. Dat bleek ook duidelijk in Groot-Britannië waar de samenwerking vlotter verliep toen Labour aan de macht was in Londen, Cardiff en Edinburgh. Sinds de Schotse nationalisten van de SNP de macht overnamen in Schotland verloopt de samenwerking moeizamer. België kampt met dezelfde problemen die zich nog scherper stellen, omdat er bij gebrek aan nationale partijen zelfs niet

De breuk was pijnlijk duidelijk tussen CD&V en CDH bij de formatiegesprekken voor een federale regering in de zomer van 2007

één gemeenschappelijke partij zetelt in alle executieven. De samenwerking tussen de PS en de CDH in de Waalse regeringen van de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest laat niets te wensen over. Diezelfde samenwerking verloopt heel wat stroever tussen het federale niveau, de onderliggende niveaus en de grondwettelijk tweetalige federale regering. Wanneer de coalities op verschillende bestuursniveaus allemaal uit verschillende kleuren zouden bestaan — PS en CDH in Wallonië, MR en Ecolo in Brussel, CD&V/N-VA en LDD in Vlaanderen, PS, MR, Open VLD en SP.A-VL.Pro op federaal niveau — kan dat zelfs tot een impasse leiden. Natuurlijk is zo'n

voorbeeld extreem, maar het illustreert goed dat de afwezigheid van nationale partijen risico's met zich meebrengt.

Tenslotte smeden nationale partijen banden tussen de politieke elites van federatiecomponenten. Ze stellen gekozenen en militanten immers in staat om binnen de partijorganen mensen vanuit alle landsdelen te ontmoeten. Nationale partijen fungeren dus als relatiebemiddelaars. Ze helpen politieke verantwoordelijken om verder te kijken dan de belangen van hun eigen gewest, hun eigen gemeenschap. In het huidige Belgische kader vormt geen enkele nationale partij (met uitzondering misschien van Ecolo en Groen) nog een schakel tussen de Vlaamse en Franstalige gekozenen en militanten. Zelfs tussen 'zusterpartijen' zijn zo'n contacten zeldzaam. Daardoor kennen gekozenen van verschillende taalgroepen elkaar helemaal niet en weten ze niets over de belangen en standpunten die verdedigd worden aan de andere kant van de taalgrens. De breuk was pijnlijk duidelijk tussen CD&V en CDH bij de formatiegesprekken voor een federale regering in de zomer van 2007. Omdat ze niet meer samen regeerden de voorbije acht jaar en maar weinig contact met elkaar hadden, kenden de twee partijen elkaar abominabel slecht. De PS en de SP.A zitten niet langer samen in de federale regering en gaan waarschijnlijk dezelfde richting uit.

Nationale partijen zorgden er dus voor dat de radertjes van het Belgische federalisme goed geolied werden. Hun afwezigheid is dan ook almaar sterker voelbaar. Omdat het weinig waarschijnlijk is dat er opnieuw nationale partijen komen, moeten we nadenken hoe we hun afwezigheid kunnen opvangen, zodat de band tussen de Vlaamse en de Waalse politiek niet volledig verbroken raakt.

Jean-Benoit Pilet (29) doceert politieke wetenschappen aan de ULB en schreef 'Changer pour gagner? Les réformes électorales en Belgique'

TV BELGIQUE – TV BELGIE

MAARTEN GOETHALS

Waarom heeft België geen nationale tv-zender? Met tv-shows gepresenteerd in beide landsgedeelten. Met films, series en soaps ondertiteld in het Nederlands en in het Frans. Sportwedstrijden die voorzien worden van commentaar door een Waalse én een Vlaamse presentator. Spelprogramma's met kandidaten uit beide cultuurgemeenschappen die tegen of met elkaar strijden

om de prijzenpot. En een nationaal journaal waar RTBF-nieuwsanker François de Brigode zetelt naast één-anker Martine Tanghe. Nieuws niet langer gekleurd of vooringenomen, maar met oog voor de feiten en respect voor de mensen.

Vanwaar de oproep? We trappen een open deur in als we beweren dat Vlamingen grotendeels via Vlaamse kanalen te zien en te horen krijgen wat Walen denken, voelen en doen. En wat de zuiderburen weten over ons, verloopt meestal via Waalse media. Dat de weergave in beide richtingen correct geschiedt en dus de werkelijkheid afbeeldt, kunnen we maar hopen. Maar als mediaconsument zijn we nooit zeker. Dat we bedrogen kun-

nen worden, daar denken we liefst niet te veel aan. Toch kennen we de andere beweren we dapper: Walen zijn liever lui dan moe en Vlamingen zijn onversneden racisten. Beneden de taalgrens heerst de pathos — in de sfeer van andere Romaanse landen als Frankrijk, Spanje en Italië —, boven bepaalt de rede het dagelijkse leven. De Vlaming is een harde, stugge werker met een kerktoerenmentaliteit. De Waal is een goedlachse, drukdoende bon-vivant. Hij is sociaal en aimabel, zich nooit van enig kwaad bewust.

Regio's met eigen media leggen de vinger aan de eigen pols. De verwondering van de eigen hartenklop, dat verslaan ze dag in dag uit. En zo wordt dus een identiteit in kaart gebracht die de regionale media uitdragen naar... de eigen gemeenschap. Zelfbeleving en mediamasturbatie. Dat vastleggen, het afgrenzen van dat stukje 'zelf' gaat dan ten koste van de andere, in ons geval: diegene die een vreemde taal spreekt. Want meer dan media cultuurdragers zijn, geven ze vorm aan die cultuur. Wat er voor hen buiten valt, is niet interessant of het weergeven niet waard. Kijk naar het succes van programma's als *Fata Morgana*, waar elke week een Bekende Vlaming een Vlaamse stad uitdaagt met absurde opdrachten. Of *Het leven zoals het is*, waar reeks na reeks Vlaanderen en zijn inwoners gevolgd worden. Of het liedjesprogramma *Zo is er maar één* dat het Nederlandstalige lied heropwaardeert. Ook programma's als

Waarom heeft België geen nationaal journaal met François de Brigode naast Martine Tanghe?

De bedenkers, het tweejaarlijkse *Eurosong*, *Sterren op de dansvloer* en *Mijn restaurant* doen een beroep op het identiteitsgevoel van de Vlamingen. Allemaal programma's die groepen mensen stimuleren om als gemeenschap naar buiten te treden.

Natuurlijk is niet elk gelijksoortig programma een schot in de roos. Denk aan de *Provincieshow* of het geflopte één-concept *Allemaal Sam*. Punt is wel dat de media inspelen op een vaag buikgevoel en daar relatief veel succes mee boeken. Meer nog, door zo'n programma's krijgt een ongestemd gemoed een bijna tastbare, energetische vorm. Een identiteit bijna. Samen één, zo iets. Televisie als buurtwerk. En laten we het nadeel daarvan, een verhoogde, bijna kunstmatige aandacht voor de eigen streek, omgeving of regio door de eigen, eenzijdige media, gebruiken in het voordeel van België. Daarom dat we, enigszins naïef en kinderlijk, een lans breken voor een nationale tv-zender van België. Wat re-